

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Πρεσβεία της Ελλάδος

Μόσχα

Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών

Υποθέσεων

Η ναυπηγική βιομηχανία της Ρωσικής Ομοσπονδίας

I. Γενικά

Η ναυπηγική βιομηχανία της Ρωσίας αποτελεί παραδοσιακά έναν τομέα προτεραιότητας της ρωσικής βιομηχανίας. Η Ρωσία διαθέτει σχεδόν 40.000 χιλιόμετρα ακτογραμμής, 100.000 χιλιόμετρα εσωτερικών πλωτών οδών, ενώ μεγάλο ποσοστό του εξωτερικού εμπορίου διεξάγεται δια θαλάσσης και περίπου το 25% των παγκόσμιων αποθεμάτων υδρογονανθράκων βρίσκονται εντός της ρωσικής υφαλοκρηπίδας. Ως εκ τούτου, η ναυπηγική βιομηχανία σε μεγάλο βαθμό έχει υπάρξει και εξακολουθεί να είναι καθοριστικός παράγοντας για την εθνική ασφάλεια της Ρωσίας σε όλους τους τομείς της ναυτιλιακής δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένης της άμυνας, των μεταφορών, της ενέργειας και της τεχνολογίας.

Σε αντίθεση με τις ναυπηγικές βιομηχανίες άλλων χωρών, στις οποίες τη βάση της βιομηχανίας αποτελούν τα ναυπηγεία, χαρακτηριστικό της ρωσικής ναυπηγικής βιομηχανίας είναι ότι εκτός από το τελικό προϊόν (τις πραγματικές ναυπηγήσεις και επισκευές πλοίων), η βιομηχανία διαχρονικά παρήγαγε μία σημαντική γκάμα μηχανολογικών και ηλεκτρολογικών προϊόντων και εξοπλισμού για την κατασκευή πλοίων, σκαφών και λοιπού εξοπλισμού. Συνολικά η βιομηχανία συνεργάζεται άμεσα και έμμεσα με περίπου 2.000 επιχειρήσεις, χρησιμοποιώντας το τελικό τους προϊόν στη δική της παραγωγική διαδικασία.

Παραδοσιακά, η ρωσική ναυπηγική βιομηχανία υποδιαιρείται στους εξής τομείς:

- ναυπήγηση και επισκευή πλοίων
- ναυτική μηχανολογία και ηλεκτρολογική μηχανολογία
- ναυτικά όργανα

Πριν από περίπου 20 χρόνια, η ρωσική ναυπηγική βιομηχανία ήταν μία από τις ισχυρότερες στον κόσμο, με τις παραγγελίες του Πολεμικού Ναυτικού και μόνο να απαιτούν την κατασκευή έως και 50 μονάδων υποβρυχίων, πολεμικών πλοίων και βοηθητικών σκαφών. Ομοίως και στον τομέα της ναυπήγησης εμπορικών πλοίων, η Ρωσία κατατασσόταν μεταξύ των δέκα πιο ανεπτυγμένων χωρών του κόσμου και ετησίως παρήγαγε σκάφη συνολικής χωρητικότητας μέχρι 550 χιλ. τόνων νεκρού βάρους και αλιευτικά σκάφη με συνολική δυναμικότητα των κύριων μηχανών περίπου 100 χιλ.

kW. Σήμερα, ωστόσο, κατασκευάζεται μονοψήφιος αριθμός μεσαίου μεγέθους πολεμικών πλοίων, ενώ στον τομέα των εμπορικών πλοίων, το μερίδιο των πλοίων που παραγγέλλονται στη Ρωσία ως προς τη συνολική χωρητικότητα νεκρού βάρους ανέρχεται σε μόλις 0,6% του συνολικού όγκου των παραγγελιών μεταξύ των τριών ηγετών της παγκόσμιας ναυπηγικής βιομηχανίας, Ιαπωνίας, Νοτίου Κορέας και Κίνας.

Η σημαντική μείωση των παραγγελιών για πολεμικά και εμπορικά πλοία δημιούργησε οικονομικές δυσκολίες σε όλα σχεδόν τα ναυπηγεία της χώρας. Επί σχεδόν 20 χρόνια, η κρατική πολιτική στον τομέα της ναυπηγικής βιομηχανίας περιορίστηκε σε μια σειρά παθητικών μέτρων, που στόχευαν κυρίως στη διατήρηση της ικανότητας της βιομηχανίας να παράγει προϊόντα προς το συμφέρον της εθνικής άμυνας, τομέας ο οποίος κυριάρχησε και στη δομή των πωλήσεων της βιομηχανίας. Την ίδια στιγμή όμως, η ναυπηγική βιομηχανία στο εξωτερικό αναπτυσσόταν με αυξανόμενο ρυθμό, οδηγώντας σε ακόμα μεγαλύτερη απώλεια ανταγωνιστικότητας της εγχώριας ναυπηγικής βιομηχανίας. Χαρακτηριστικό είναι ότι ακόμη και οι εγχώριοι πλοιοκτήτες, κατά τα τελευταία 10 χρόνια, ανέθεταν την κατασκευή των νέων πλοίων τους σε ποσοστό άνω του 90% σε ξένα ναυπηγεία.

Βασικός παράγοντας που έχει εμποδίσει την ανάπτυξη της εγχώριας ναυπηγικής βιομηχανίας, είναι η χαμηλή χρηματοδότηση στον τομέα της επιστήμης και της έρευνας. Η μείωση της χρηματοδότησης στις αρχές της δεκαετίας του '90 οδήγησε στη μείωση των δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη. Ως αποτέλεσμα, η ρωσική ναυπηγική βιομηχανία δεν εκσυγχρονίστηκε και δεν αξιοποίησε τη ραγδαία τεχνολογική πρόοδο που σημειώθηκε την περίοδο 1990-2000, εξακολουθώντας να χρησιμοποιεί παρωχημένες τεχνολογίες, οι οποίες ήταν και ενεργοβόρες και λιγότερο αξιόπιστες, μειώνοντας δραματικά την ανταγωνιστικότητά της.

II. Μεταρρυθμιστική προσπάθεια

Προκειμένου η ναυπηγική βιομηχανία της χώρας να ανακτήσει το χαμένο έδαφος η Ρωσική Κυβέρνηση ξεκίνησε μία μεταρρυθμιστική προσπάθεια στα μέσα της δεκαετίας του 2000, με την υιοθέτηση στρατηγικών για την ανάπτυξη της ναυπηγικής βιομηχανίας και της αμυντικής βιομηχανίας, την ανάπτυξη σχεδίων δράσης και την κατάρτιση στοχευμένων ομοσπονδιακών προγραμμάτων (μεταξύ άλλων τα προγράμματα «Ανάπτυξη του ρωσικού στρατιωτικού-βιομηχανικού συμπλέγματος για την περίοδο 2011-2020» και «Ανάπτυξη ναυτικού εξοπλισμού για τη μη στρατιωτική βιομηχανία για την περίοδο 2009-2016»). Βάσει αυτών υλοποιήθηκε μία σειρά έργων στους τομείς της έρευνας και ανάπτυξης για την υποστήριξη της ανάπτυξης νέων τεχνολογιών με στόχο την επίλυση των πολύπλοκων επιστημονικών και τεχνικών προβλημάτων και την αύξηση των εξαγωγικών δυνατοτήτων της ναυπηγικής βιομηχανίας.

Καθ' όλη τη δεκαετία του 2000, οι εγχώριες δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη στη Ρωσική Ομοσπονδία αυξήθηκαν σταθερά σε απόλυτους όρους και από 48 δισ. ρούβλια το 1999 έφθασαν τα 485,8 δισ. ρούβλια το 2009. Ως αποτέλεσμα, η Ρωσία

συμπεριλήφθηκε μεταξύ των δέκα κορυφαίων χωρών ως προς το ύψος των εν λόγω δαπανών σε απόλυτα μεγέθη. Ωστόσο, σε σχετικούς όρους, ήτοι ως προς το μερίδιο των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης ως ποσοστό του ΑΕΠ, καθώς και ως προς τον όγκο των δαπανών για την έρευνα και ανάπτυξη ανά κάτοικο, η Ρωσία βρίσκεται ακόμα σε χαμηλή θέση. Επιπλέον, η υστέρηση που είχε σημειωθεί στην ανάπτυξη του τομέα τα προηγούμενα χρόνια απαιτούν πολύ μεγαλύτερες δαπάνες προκειμένου η ρωσική ναυπηγική βιομηχανία να φθάσει τα επίπεδα των προηγμένων χωρών.

Επί του παρόντος, η Ρωσία επενδύει στην έρευνα και τις νέες τεχνολογίες δύο φορές λιγότερο από την Νότιο Κορέα, 3 φορές λιγότερο από τη Γερμανία, 7 φορές λιγότερο από την Κίνα και σχεδόν 20 φορές λιγότερο από τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Επιπλέον, τα ληφθέντα μέτρα επέφεραν διαρθρωτικές αλλαγές στη βιομηχανία με στόχο τη συγκέντρωση των πιο σημαντικών περιουσιακών στοιχείων και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της εγχώριας ναυπηγικής βιομηχανίας. Έτσι, δημιουργήθηκαν 8 ολοκληρωμένες δομές, προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερος συντονισμός και συνέργειες μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων στη βιομηχανία.

III. Δημιουργία της εταιρείας “United Shipbuilding Corporation”

Μία από τις βασικότερες δομές που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης ήταν η ανώνυμη εταιρεία “United Shipbuilding Corporation”, η οποία συστήθηκε το 2007 και στην οποία ενσωματώθηκαν σχεδόν όλα τα κρατικά περιουσιακά στοιχεία, από τα σημαντικότερα γραφεία σχεδιασμού της χώρας έως και τα μεγαλύτερα ναυπηγεία. Σήμερα η εταιρία αποτελεί την μεγαλύτερη ναυπηγική εταιρεία της Ρωσίας και περιλαμβάνει περίπου 40 ναυπηγικές επιχειρήσεις και οργανισμούς, οι οποίοι απασχολούν πάνω από 80.000 ανθρώπους. Το 100% των μετοχών της εταιρείας ανήκει στο ρωσικό κράτος.

Η “United Shipbuilding Corporation” βρίσκεται περίπου στην 80^η θέση στην παγκόσμια κατάταξη των εταιρειών της εμπορικής (μη στρατιωτικής) ναυπηγικής βιομηχανίας, ενώ κατέχει την 7^η θέση παγκοσμίως από την άποψη της ναυπήγησης πολεμικών πλοίων.

Η πολιτική και οικονομική υποστήριξη που παρείχε η Ρωσική Κυβέρνηση στην εγχώρια ναυπηγική βιομηχανία οδήγησε σε αναβίωση της βιομηχανίας. Τα τελευταία χρόνια, η εμπορική ναυπηγική βιομηχανία παρουσιάζει σταθερή αύξηση του όγκου παραγωγής, προσελκύνοντας το ενδιαφέρον όλο και περισσότερων ιδιωτικών επιχειρήσεων, καθώς και επαγγελματιών του κλάδου. Ωστόσο, η ρωσική ναυπηγική βιομηχανία εξακολουθεί να αποτελεί ένα πολύ χαμηλό ποσοστό του συνολικού όγκου της παγκόσμιας ναυπηγικής βιομηχανίας, με το μερίδιό της να βρίσκεται περίπου στο 0,5% σε αντισταθμιστική ολική χωρητικότητα ή 1,3% του αριθμού των σκαφών για τα μη στρατιωτικά πλοία και στο 12% για τα πολεμικά.

IV. Μέτρα πολιτικής – Κρατικό Πρόγραμμα “Ανάπτυξη της ναυπηγικής βιομηχανίας για την περίοδο 2013 - 2030”

Σε αυτό το πλαίσιο, η Ρωσική Κυβέρνηση υιοθέτησε το κρατικό πρόγραμμα “Ανάπτυξη της ναυπηγικής βιομηχανίας για την περίοδο 2013-2030”. Το πρόγραμμα έχει προϋπολογισμό 338 δισ. ρούβλια και διακρίνει τρία στάδια στην ανάπτυξη της εγχώριας ναυπηγικής βιομηχανίας: i) 2013-2016, ii) 2017-2025 και iii) 2026-2030.

Στόχος του προγράμματος είναι να δημιουργήσει μια νέα ανταγωνιστική ναυπηγική βιομηχανία με την ανάπτυξη του επιστημονικού και τεχνικού δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των παραγωγικών ικανοτήτων, τον εκσυγχρονισμό και ανανέωση του τεχνικού εξοπλισμού και τη βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου για την πλήρη ικανοποίηση των αναγκών του κράτους και των επιχειρήσεων.

Το πρόγραμμα προβλέπει τα εξής είδη χρηματοδότησης, μέσω του ομοσπονδιακού προϋπολογισμού:

- συνεισφορές στα κεφάλαια μιας σειράς επιχειρήσεων και οργανισμών
- κεφάλαια για τα σχετικά στοχευμένα ομοσπονδιακά προγράμματα
- επιδότηση επιτοκίου για τα δάνεια και επιδότηση των μισθωμάτων για τη χρηματοδοτική μίσθωση (leasing) μεταφορικών και αλιευτικών σκαφών που ναυπηγούνται στη Ρωσία.

Ως εργαλεία για την εφαρμογή του προγράμματος προβλέπεται ένας συνδυασμός φορολογικών, τελωνειακών και άλλων παροχών (επιδοτήσεων) για την υποστήριξη και την ανάπτυξη της εγχώριας ναυπηγικής και ναυσιπλοΐας, και συγκεκριμένα:

- φορολογικές απαλλαγές για τους πλοιοκτήτες (ναυτιλιακές εταιρείες), οι οποίοι εγγράφουν τα πλοία τους στον Ρωσικό Διεθνή Νηογνώμονα. Οι απαλλαγές περιλαμβάνουν τον ΦΠΑ για την απόκτηση του πλοίου, τον φόρο επί των κερδών, τον φόρο ακίνητης περιουσίας, τον μεταφορικό φόρο, τις ασφαλιστικές εισφορές προς το Ταμείο Συντάξεων, το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και το Ταμείο Υποχρεωτικής Ιατρικής Ασφάλισης της Ρωσικής Ομοσπονδίας,
- φορολογικά και τελωνειακά προνόμια για τις επιχειρήσεις της ναυπηγικής βιομηχανίας που έχουν ενταχθεί στο καθεστώς των ειδικών οικονομικών ζωνών. Τα προνόμια αφορούν σε απαλλαγή από τον φόρο προστιθεμένης αξίας για την απόκτηση υλικών, εξαρτημάτων και εξοπλισμού, μερική απαλλαγή από τον φόρο επί των κερδών που καταβλήθηκε στον προϋπολογισμό της περιφέρειας της Ρωσικής Ομοσπονδίας που βρίσκεται η επιχείρηση, απαλλαγή από τον φόρο ακίνητης περιουσίας και φόρο γης για μία περίοδο έως 10 έτη, απαλλαγή από τους τελωνειακούς δασμούς.
- κατά τον υπολογισμό του φόρου επί των κερδών δεν λαμβάνεται υπόψη η χρηματοδότηση με την μορφή επενδύσεων, που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια επενδυτικών διαγωνισμών (δημοπρασιών),

- κατά τον υπολογισμό του φόρου επί των κερδών δεν λαμβάνεται υπόψη η χρηματοδότηση με την μορφή επενδύσεων, που ελήφθησαν από ξένους επενδυτές για τη χρηματοδότηση επενδυτικών κεφαλαίων για παραγωγικούς σκοπούς,
- συμπερίληψη των δαπανών απόσβεσης στα έξοδα της επιχείρησης κατά το ποσό που δεν υπερβαίνει το 10% της αρχικής αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων (με την εξαίρεση των παγίων περιουσιακών στοιχείων, που ελήφθησαν δωρεάν).
- επιδότηση του επιτοκίου των δανείων των εμπορικών τραπεζών, που χορηγούνται για τη χρηματοδότηση έργων εκσυγχρονισμού των ναυπηγικών εγκαταστάσεων.
- διάθεση κεφαλαίων του Επενδυτικού Ταμείου της Ρωσικής Ομοσπονδίας για τη δημιουργία σύγχρονων ναυπηγικών συγκροτημάτων.
- απαλλαγή των ναυπηγικών εταιρειών από την καταβολή φόρου προστιθέμενης αξίας και δασμών κατά την εισαγωγή ειδικού τεχνολογικού εξοπλισμού και γερανών, που απαιτείται για τον εξοπλισμό των παραγωγικών εγκαταστάσεων των επιχειρήσεων της ναυπηγικής βιομηχανίας, καθώς και κατά την εισαγωγή ναυτιλιακού εξοπλισμού, που δεν κατασκευάζεται στη Ρωσία.

Επιπλέον, η κρατική πολιτική στον τομέα αυτό προβλέπει ένα σύστημα συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα με βάση τη χρήση της χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) ως ένα από τα χρηματοπιστωτικά μέσα που μπορούν να οδηγήσουν σε βελτίωση των διαδικασιών παραγωγής και να ενθαρρύνουν την εισαγωγή τεχνολογικών καινοτομιών στον κλάδο. Στο πλαίσιο του προγράμματος, η Ρωσική Κυβέρνηση προτίθεται να επιχορηγεί μέρος των εξόδων μίσθωσης για μεταφορικές και ναυτιλιακές εταιρίες, καθώς και την ανάπτυξη και υλοποίηση συγκεκριμένων έργων μίσθωσης εμπορικών πλοίων εγχώριας παραγωγής.

Τα τελευταία χρόνια το ρωσικό κράτος έχει συμμετάσχει σε έργα leasing στη ναυπηγική βιομηχανία μέσω επενδύσεων στο καταστατικό κεφάλαιο της ανώνυμης εταιρείας “United Shipbuilding Corporation”, καθώς και μέσω επιχορηγήσεων σε Ρώσους πλοιοκτήτες ως αντιστάθμιση μέρους των εξόδων μίσθωσης κατά την απόκτηση πλοίων που οποία έχουν χτιστεί σε ρώσικα ναυπηγία και λειτουργούν υπό ρωσική σημαία.

Προκειμένου να υποστηριχθούν κυρίως οι μεσαίες και μικρές ναυτιλιακές και αλιευτικές επιχειρήσεις, οι οποίες αντιμετωπίζουν προβλήματα με την χρηματοδότηση της κατασκευής πλοίων, δημιουργήθηκε εξειδικευμένη εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης (specialised leasing company), η οποία συνδυάζει τις παραγγελίες των επιμέρους εταιρειών σε μεγαλύτερες παραγγελίες. Η εταιρεία αυτή προέκυψε από τον μετασχηματισμό της Κρατικής Ενιαίας Επιχείρησης (State Unitary Enterprise) “Sudoexport” σε ανώνυμη εταιρεία (100% ομοσπονδιακής κατοχής), η οποία ενσωματώθηκε στο σχήμα της “United Shipbuilding Corporation”. Επιδιωκόμενο αποτέλεσμα αυτής της αναδιάρθρωσης ήταν ο εξορθολογισμός της παραγωγής, η μείωση του κόστους κατασκευής, η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των ναυπηγείων και η εξασφάλιση συστηματικά χαμηλότερων τιμών για την αγορά εισαγόμενου ναυτιλιακού

εξοπλισμού, το κόστος του οποίου μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να φτάνει ακόμα έως και το 50 - 60% της τιμής του πλοίου.

Χρήση των υπηρεσιών της εξειδικευμένης αυτής εταιρείας μπορούν να κάνουν: α) οι ρωσικές ναυτιλιακές εταιρείες, οι οποίες δεν έχουν την δυνατότητα να αυτοχρηματοδοτήσουν την κατασκευή πλοίων σε ρωσικά ναυπηγία, β) οι κρατικοί φορείς στους οποίους ανήκουν πλοία (π.χ. Υπουργείο Πολιτικής Προστασίας, Καταστάσεων Έκτακτης Ανάγκης και Αντιμετώπισης Φυσικών Καταστροφών, Υπουργείο Φυσικών Πόρων, Ομοσπονδιακή Υπηρεσία για την Υδρομετεωρολογία και την Παρακολούθηση του Περιβάλλοντος, Ρωσική Ακαδημία Επιστημών, Ομοσπονδιακή Υπηρεσία για την Αλιεία κ.ά.), γ) τα ρωσικά ναυπηγία, τα οποία εν μέρει αδυνατούν να οργανώσουν τη χρηματοδότηση κατασκευής πλοίων ή την αγορά εξοπλισμού και εισαγόμενων τεχνολογιών, δ) ξένες ναυτιλιακές εταιρείες, οι οποίες πραγματοποιούν παραγγελίες κατασκευής πλοίων σε ρωσικά ναυπηγία.

Η χρηματοδότηση μέσω leasing από τον κρατικό προϋπολογισμό της Ρωσικής Ομοσπονδίας μπορεί να γίνει μόνο υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις: 1) η κατασκευή να γίνει σε ρωσικό ναυπηγείο, 2) τα έργα που θα κατασκευαστούν να έχουν σχεδιαστεί από ρωσικές επιχειρήσεις, 3) κατασκευή πλοίων της κατηγορίας, που λαμβάνει υπόψη τις δύσκολες κλιματολογικές συνθήκες και την περιβαλλοντική ευαισθησία της ρωσικής ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας, 4) εκμετάλλευση των πλοίων υπό ρωσική σημαία με εγγραφή στο Ρωσικό Νηογνώμονα, τουλάχιστον κατά το χρονικό διάστημα που διαρκεί η κρατική ενίσχυση.

Σύμφωνα με το Κρατικό Πρόγραμμα, κατά την περίοδο 2011-2020 προβλέπεται η κατασκευή τουλάχιστον 250 πλοίων μέσω του συστήματος leasing. Η χρηματοδότηση της κατασκευής των πλοίων θα γίνει μέσω του χρηματοδοτικού σχήματος 20%-40%-40%, ήτοι το 20% του κόστους θα καλυφθεί από τα κεφάλαια των πελατών, το 40% από κεφάλαια της “United Shipbuilding Corporation” και το υπόλοιπο 40% από κεφάλαια των εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης, με επιδότηση μεγάλου μέρους του επιτοκίου των δανείων και των μισθωμάτων από τον προϋπολογισμό.

V. Η εικόνα του κλάδου σήμερα

Σήμερα στη Ρωσία δεν υπάρχουν εγκαταστάσεις ικανές να κατασκευάσουν σύγχρονα πλοία με χωρητικότητα νεκρού βάρους πάνω από 100 χιλ. τόνους. Μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ, όλες αυτές οι εγκαταστάσεις παρέμειναν στην Ουκρανία. Την ίδια στιγμή όμως, αυτό το τμήμα της αγοράς είναι το πιο δημοφιλές για τους εγχώριους πελάτες. Κατά τα τελευταία 10 χρόνια, οι ανάγκες των πελατών ικανοποιούνται από την εγχώρια ναυπηγική βιομηχανία κατά περίπου 6-7%, αν και βάσει των δυνατοτήτων της ρωσικής ναυπηγικής βιομηχανίας θα μπορούσε να καλύπτεται το 30-40% ή και περισσότερο.

Κατά τα τελευταία 10 χρόνια, οι εταιρείες του ρωσικού ναυπηγικού κλάδου έχουν κατασκευάσει πάνω από 250 πολεμικά πλοία και 400 μη στρατιωτικά πλοία και σκάφη

με εκτόπισμα πάνω από 100 τόνους. Σήμερα, η βιομηχανία αποτελείται από 182 εταιρείες και πάνω από 2.000 υπεργολάβους.

Σύμφωνα με στοιχεία του ρωσικού Υπουργείου Βιομηχανίας και Εμπορίου, ο τομέας της ναυπηγικής βιομηχανίας στη Ρωσία αναπτύχθηκε με ρυθμό 11,8% το 2014, έχοντας ήδη καταγράψει ανάπτυξη της τάξης του 14,4% το 2013 (ανάπτυξη 17,3% της πολεμικής ναυπηγικής βιομηχανίας και 0,3% της εμπορικής). Το 2014, ο κλάδος απασχολούσε 160.169 εργαζομένους, από τους οποίους το 82% απασχολούνταν στην παραγωγή και το 18% στην επιστημονική έρευνα.

Παραγωγή μη-στρατιωτικών προϊόντων

	2014	2015	2016	2017*	2018*
Αξία παραγόμενων μη-στρατιωτικών προϊόντων (δισ. ρούβλια)	50,4	56,7	62,4	68,9	76,0
Μερίδιο των ανακαινισμένων και καινούριων περιουσιακών στοιχείων των ναυπηγείων	30%	33%	36%	40%	45%
Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου από επιχειρήσεις του κλάδου (δισ. ρούβλια)	22,4	31,6	N/A	--	--

Πηγή: Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορίου Ρωσικής Ομοσπονδίας

* Εκτίμηση

Η παραγωγική ικανότητα της ρωσικής ναυπηγικής βιομηχανίας κατά τα 5 χρόνια πριν την εφαρμογή του κρατικού προγράμματος στον τομέα αυτό χαρακτηριζόταν από τους ακόλουθους δείκτες:

Μέση ετήσια παραγωγή πλοίων και σκαφών:

- περίπου 49.500 τόνοι εκτοπίσματος άφορτου πλοίου:
 - 25.000 τόνοι πλατφόρμες παραγωγής και πλωτά γεωτρύπανα
 - 10.000 τόνοι πλοία θαλάσσιας μεταφοράς μεγάλης χωρητικότητας
 - 7.000 τόνοι λοιπά πλοία θαλάσσιας μεταφοράς
 - 7.000 τόνοι μικτών σκαφών μεταφοράς και εσωτερικής ναυσιπλοΐας
 - 500 τόνοι αλιευτικά σκάφη.
- περίπου 37.500 τόνοι χάλυβα για την κατασκευή του σκελετού των πλοίων:
 - 20.000 τόνοι για πλατφόρμες παραγωγής και πλωτά γεωτρύπανα
 - 8.000 τόνοι για πλοία θαλάσσιας μεταφοράς μεγάλης χωρητικότητας
 - 5.000 τόνοι για λοιπά πλοία θαλάσσιας μεταφοράς
 - 5.000 τόνοι για μικτά σκάφη μεταφοράς και εσωτερικής ναυσιπλοΐας
 - 500 τόνοι για αλιευτικά σκάφη

Η επίβλεψη του τομέα της ναυπηγικής βιομηχανίας στη Ρωσία ανήκει στο Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορίου, Διεύθυνση Ναυπηγικής Βιομηχανίας και Θαλάσσιου Εξοπλισμού (http://minpromtorg.gov.ru/ministry/dep/#!/15&click_tab_vp_ind=1).

VI. Τύποι πλοίων που κατασκευάζονται σε ρωσικά ναυπηγεία

Σύμφωνα με στοιχεία της μεγαλύτερης ναυπηγικής εταιρείας της Ρωσικής Ομοσπονδίας “United Shipbuilding Corporation”, στα ναυπηγεία της εταιρείας κατασκευάζονται οι εξής τύποι πλοίων:

Πολεμικά πλοία:

- Υποβρύχια: 11 τύποι
- Πολεμικά πλοία: 16 τύποι
- Βοηθητικά και εκπαιδευτικά πλοία: 2 τύποι
- Ναρκαλιευτικά: 2 τύποι
- Αποβατικά πλοία και σκάφη: 4 τύποι
- Περιπολικά πλοία και σκάφη: 11 τύποι

Αναλυτικά όλα τα παραγόμενα πολεμικά πλοία μπορούν να βρεθούν στον ακόλουθο σύνδεσμο: <http://www.oaoosk.ru/en/products/>

Μη στρατιωτικά πλοία:

- Παγοθραυστικά και πλοία ειδικού σκοπού: 8 τύποι
- Πλοία και εξοπλισμός για την ανάπτυξη των υπεράκτιων ενεργειακών κοιτασμάτων: 23 τύποι
- Πλοία μεταφοράς εμπορευμάτων: 15 τύποι (πετρελαιοφόρα, μεταφοράς LNG κ.ά.)
- Εξειδικευμένα πλοία: 5 τύποι (πυρόσβεσης, ερευνητικά, ρυμουλκά κ.ά.)
- Αλιευτικά: 6 τύποι
- Βιομηχανικά: 2 τύποι (σκαπτικά)
- Επιβατικά πλοία: 7 τύποι

Αναλυτικά όλα τα παραγόμενα μη στρατιωτικά πλοία μπορούν να βρεθούν στον ακόλουθο σύνδεσμο: <http://www.oaoosk.ru/en/products/civil/>

VII. Έργα σε εξέλιξη

➤ Ναυπηγείο “Zvezda” στην Άπω Ανατολή

Το έργο ανάπτυξης του ναυπηγικού συγκροτήματος “Zvezda” στην Άπω Ανατολή εγκρίθηκε με το Διάταγμα του Ρώσου Προέδρου υπ’ αριθ. 524 από 21.07.2014 «Περί της ανάπτυξης της ναυπηγικής βιομηχανίας στην Άπω Ανατολή». Το νέο ναυπηγείο θα κατασκευάζει πλοία οποιασδήποτε πολυπλοκότητας, οποιωνδήποτε χαρακτηριστικών και οποιουδήποτε σκοπού, συμπεριλαμβανομένων και πλοίων τα οποία μέχρι τώρα δεν κυκλοφορούσαν στη Ρωσία, λόγω των υφιστάμενων περιορισμών των δομών κατέλκυσης.

Το ναυπηγικό συγκρότημα “Zvezda” θα είναι το μεγαλύτερο και πιο σύγχρονο ναυπηγείο για την κατασκευή μη στρατιωτικών πλοίων στη Ρωσία. Τα περισσότερα από

τα πλοία που θα κατασκευάζονται ανήκουν στην κατηγορία των μεγάλων πλοίων, που σήμερα λείπουν από τη ρωσική αγορά.

Το έργο αφορά την κατασκευή-από-το μηδέν ενός ναυπηγείου, με την ανακαίνιση ορισμένων εγκαταστάσεων που βρίσκονται εντός της περιοχής ανάπτυξης. Αυτό θα περιλαμβάνει την κατασκευή όλων των εγκαταστάσεων παραγωγής και των υποδομών και την προμήθεια της τεχνολογίας παραγωγής για την καλύτερη λειτουργία της νέας επιχείρησης. Οι εγκαταστάσεις του ναυπηγείου θα διαθέτουν τον πιο σύγχρονο εξοπλισμό παραγωγής, ρομποτικούς σταθμούς εργασίας, μηχανικές αυτοματοποιημένες γραμμές και συστήματα πληροφορικής για την υποστήριξη της παραγωγής υψηλής τεχνολογίας και τη χρήση μηχανών και αυτοματισμών για την εξασφάλιση υψηλής ποιότητας και εμπορικά επιτυχημένων προϊόντων.

Με την ολοκλήρωση του έργου κατασκευής, το συγκρότημα “Zvezda” θα είναι σε θέση να κατασκευάσει δεξαμενόπλοια με εκτόπισμα μέχρι 350.000 τόνους, πλοία μεταφοράς LNG έως και 250.000 κυβικά μέτρα, εξειδικευμένα πλοία με βάρος εκτόξευσης έως και 29.000 τόνους, πλατφόρμες ανοικτής θάλασσας, και άλλους τύπους πλοίων.

Σύμφωνα με το σχέδιο ανάπτυξης του ρωσικού Υπουργείου Βιομηχανίας και Εμπορίου, το ναυπηγικό συγκρότημα “Zvezda” προγραμματίζεται να ολοκληρωθεί μέχρι το 2035 και περιλαμβάνει την κατασκευή 170 πλοίων. Η πρώτη φάση της κατασκευής του ναυπηγείου, με την κατασκευή της μονάδας κατασκευής του σκελετού του πλοίου, των θαλάμων καθαρισμού και βαφής, των αποβάθρων εξοπλισμού κ.ά., η οποία θα επιτρέπει την κατασκευή πλοίων μέχρι 145.000 τόνους, έχει προγραμματιστεί να ολοκληρωθεί το 2019. Κατά τη δεύτερη φάση, το τέλος της οποίας έχει προγραμματιστεί για το 2022, έχει προγραμματιστεί η κατασκευή της ξηράς αποβάθρας.

➤ **Δημιουργία ναυπηγικού cluster στην Άπω Ανατολή**

Το Κέντρο Ναυπήγησης και Επισκευής Πλοίων της Άπω Ανατολής σχεδιάζει την υλοποίηση του Προγράμματος Ανάπτυξης Ναυπηγικού Cluster, με το ναυπηγικό συγκρότημα Zvezda να βρίσκεται στον πυρήνα του, προκειμένου να προωθήσει περαιτέρω τη ναυπηγική βιομηχανία και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της ανάπτυξης της ρωσικής υφαλοκρηπίδας στην Άπω Ανατολή και τις αρκτικές περιοχές της Ρωσίας.

Βασικός σκοπός του προγράμματος είναι η δημιουργία ενός συμπλέγματος ναυπηγικών επιχειρήσεων για την κατασκευή εμπορικών πλοίων για τη μεταφορά φορτίου και εξεδρών ανοικτής θαλάσσης για την εξαγωγή φυσικών πόρων. Στόχοι του προγράμματος είναι η ευθυγράμμιση της εγχώριας παραγωγής και της ανάπτυξης συνεργατικών σχηματισμών με τις εξελίξεις και τις απαιτήσεις των επιχειρήσεων του τομέα του πετρελαίου και φυσικού αερίου, καθώς και η ενίσχυση της οικονομικής ζωτικότητας, η βελτίωση της λειτουργικής αποδοτικότητας και η βελτιστοποίηση του κόστους των εταιρειών του συμπλέγματος.

Η περίοδος εφαρμογής του προγράμματος είναι από το 2013 έως το 2019. Η χρηματοδότηση του προγράμματος προβλέπεται να προέλθει από τον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό στο ποσό των 27.500,0 εκατ. ρουβλίων και από πόρους εκτός προϋπολογισμού στο ποσό των 75.700,0 εκατ. ρουβλίων.

Οι εταιρείες που θα συμμετέχουν στο cluster είναι:

- Open Joint Stock Company “Amur Shipbuilding Plant”
- Open Joint Stock Company “Khabarovsk Shipbuilding Plant”
- Open Joint Stock Company “Habsudmash”
- Open Joint Stock Company “Amur ERA”

➤ **Ανάπτυξη της μη στρατιωτικής ναυπηγικής βιομηχανίας στη Βορειοδυτική ομοσπονδιακή περιφέρεια της Ρωσίας**

Το πρόγραμμα για την ανάπτυξη και βελτιστοποίηση των παραγωγικών δυνατοτήτων της μη στρατιωτικής (πολιτικής) ναυπηγικής βιομηχανίας στη Βορειοδυτική ομοσπονδιακή περιφέρεια της Ρωσίας, περιλαμβάνει και την υποστήριξη για την δημιουργία cluster που στοχεύει στον εκσυγχρονισμό και δημιουργία νέων δυνατοτήτων της μη στρατιωτικής ναυπηγικής βιομηχανίας στη Βορειοδυτική ομοσπονδιακή περιφέρεια. Η περίοδος εφαρμογής του προγράμματος είναι 2014-2022 και η χρηματοδότηση θα προέλθει από πόρους εκτός προϋπολογισμού στο ποσό των 77.200,0 εκατ. ρουβλίων.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τις ακόλουθες ναυπηγικές επιχειρήσεις:

- Open Joint Stock Company “Production Association Sevemash”
- Open Joint Stock Company “Center of Ship Repair Zvezdochka”
- Open Joint Stock Company “North Production Association Arctica”
- Open Joint Stock Company “Severniiy Raid”
- Open Joint Stock Company “Research Design and Technological Bureau Onega”
- Open Joint Stock Company “Design Bureau Rubin-Sever”

➤ **Ανάπτυξη της μη στρατιωτικής (πολιτικής) ναυπηγικής βιομηχανίας στην Νότια ομοσπονδιακή περιφέρεια της Ρωσίας**

Το πρόγραμμα για την ανάπτυξη των παραγωγικών ικανοτήτων της μη στρατιωτικής (πολιτικής) ναυπηγικής βιομηχανίας στην Νότια ομοσπονδιακή περιφέρεια της Ρωσίας προβλέπει περίοδο υλοποίησης από το 2014 έως το 2022 και θα χρηματοδοτηθεί από πόρους εκτός προϋπολογισμού στο ποσό των 6.800,0 εκατ. ρουβλίων.

Το πρόγραμμα στοχεύει στον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη των συμπλεγμάτων της ναυπηγικής βιομηχανίας στη Νότια ομοσπονδιακή περιφέρεια της χώρας. Καθώς οι παραγωγικές εγκαταστάσεις της Περιφέρειας είναι σημαντικά πεπαλαιωμένες, απαιτούνται επενδύσεις μεγάλης κλίμακας τόσο από ιδιώτες επενδυτές όσο και από το κράτος.

VIII. Διεθνείς Εκθέσεις και Forum στον τομέα της ναυπηγικής στη Ρωσική Ομοσπονδία

Στη Ρωσία διοργανώνονται οι εξής διεθνείς εκθέσεις και Φόρουμ στον χώρο της ναυπηγικής και ναυπηγοεπισκευής:

- **«MARINE INDUSTRY OF RUSSIA» - VII INTERNATIONAL FORUM**
Ημερομηνία: 16 - 18 Μαΐου 2017
Τόπος: “Gostiny Dvor” Exhibition Hall, Moscow
Web: www.mir-forum.ru/eng/

- **«NEVA 2017» - International Maritime Exhibition and Conferences of Russia**
Ημερομηνία: 19 – 22 Σεπτεμβρίου 2017
Τόπος: Exproforum Convention Centre, St Petersburg
Web: www.transtec-neva.com/home/neva/